

СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v2.2024.17>

Ю. І. Тюря

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
orcid.org/0000-0001-7732-3535*

СУДОВА МЕДІАЦІЯ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ КИТАЮ

XXI століття характеризується не лише стрімким індустріальним розвитком, але й зростанням суперечок та конфліктів у суспільстві. Класична система правосуддя, ґрунтуючись на принципах законності, справедливості та незалежності, не завжди спроможна забезпечити доступність, швидкість та ефективність вирішення спорів. Тому у цьому контексті варто розглянути досвід Китаю, який пропонує цікавий підхід, інтегруючи неформальні методи вирішення спорів, зокрема медіацію, у судовий процес. Аналізуючи систему правосуддя Китаю, встановлено, що вона сформувалася під впливом багатовікової історії країни, її культурних традицій та звичаїв, а також з урахуванням політичного курсу держави. Традиційно китайське суспільство віддає перевагу застосуванню альтернативних способів вирішення спорів, оскільки етичні принципи, запропоновані конфуціанством, мають пріоритет над правовими нормами. Наразі у Китаї існує п'ять типів медіації: народна (приватна), судова, адміністративна, арбітражна та галузева. Водночас найбільш поширеними є народна та судова медіації.

Зазвичай судова медіація проводиться суддею перед розглядом справи у суді, а угода про примирення, досягнута в результаті такої медіації, набуває юридичної сили після її підписання суддею, секретарем судового засідання та засвідчення печаткою народного суду. Проте одночасне поєднання ролей медіатора і судді під час медіації та подальшого судового розгляду призвело до порушення принципу конфіденційності. Тому у 2007 році Верховний народний суд Китаю встановив обов'язковість дотримання принципів добровільності, законності та конфіденційності, паралельно впровадивши систему перевірки судом угод про примирення для їх офіційного визнання. Водночас, починаючи з 2010 року, у Китаї угоди про примирення, досягнуті під час проведення позасудової медіації, можуть бути схвалені рішенням народного суду для надання їм юридичної сили. Однак можливо це лише за умови, якщо угода відповідає таким критеріям, як добровільність, законність, вплив на інтереси третіх осіб, чіткість та етичність. Крім того, суддям заборонено одночасно поєднувати роль медіатора і судді у вирішенні спорів.

Отже, переваги судової медіації роблять її перспективним та ефективним інструментом альтернативного вирішення спорів та потужним каталізатором вдосконалення правової системи.

Ключові слова: конфуціанство, правосуддя, альтернативні способи вирішення спорів, судова медіація, угода про примирення.

Tiuria Yu. I. JUDICIAL MEDIATION IN THE CHINESE JUDICIAL SYSTEM

The 21st century is characterized not only by rapid industrial development but also by the growth of conflicts and disputes in society. The classical judicial system, based on the principles of legality, fairness, and independence, is not always able to ensure accessibility, speed, and effectiveness in dispute resolution. Therefore, in this context, it is worth considering the experience of China, which offers an interesting approach by integrating informal dispute resolution methods, including mediation, into the judicial process. Analyzing China's judicial system, it has been established that it has been shaped by the country's long history, its cultural traditions and customs, as well as taking into account the state's political course. Traditionally, Chinese society prefers the use of alternative dispute resolution methods, as the ethical principles proposed by Confucianism take precedence over legal norms. Currently, there are five types of mediation in China: people's (private), judicial, administrative, arbitration, and sectoral. At the same time, the most common are people's and judicial mediation.

Usually, judicial mediation is conducted by a judge before the case is heard in court, and the reconciliation agreement reached through such mediation gains legal force after being signed by the judge, the court session secretary, and stamped with the seal of the People's Court. However, the simultaneous combination of the mediator and judge roles during mediation and subsequent judicial proceedings has led to a breach of confidentiality principles. Therefore, in 2007, the Supreme People's Court of China established the mandatory adherence to the principles of voluntariness, legality, and confidentiality, while concurrently implementing a system for the court's verification of reconciliation agreements for their official recognition. Additionally, starting from 2010, in China, reconciliation agreements reached during extrajudicial mediation can be approved by a ruling of the People's Court to grant them legal force. However, this is possible only if the agreement meets criteria such as voluntariness, legality, impact on third-party interests, clarity, and ethicality. Furthermore, judges are prohibited from simultaneously assuming the roles of mediator and judge in dispute resolution.

Therefore, the advantages of judicial mediation make it a promising and effective tool for alternative dispute resolution and a powerful catalyst for improving the legal system.

Key words: Confucianism, justice, alternative dispute resolution, judicial mediation, reconciliation agreement.

Постановка проблеми. XXI століття характеризується не лише індустріалізацією та глобалізацією, але й зростанням суперечок і конфліктів між людьми, компаніями, фірмами, організаціями та навіть міжнародними державами, що, своєю чергою, негативно впливає на їх функціонування та загальний розвиток. Відомо, що для вирішення суперечок та конфліктів існує система правосуддя, яка має ґрунтуватися на принципах законності, справедливості та незалежності. Проте ефективний доступ до правосуддя може бути забезпечений різними способами, включаючи як формальні, так і неформальні підходи. Однак задля досягнення доступності, справедливості та ефективності правової системи більшість країн використовують комбінацію цих способів.

Загальновідомо, що формальне правосуддя здійснюється через систему судових органів та правових процедур, вирішуючи спори за чітко встановленими правилами. З іншого боку, офіційне вирішення спорів, як правило, є примусовим і публічним процесом, що призводить до прийняття остаточного та обов'язкового для виконання рішення. Внаслідок цього, цей процес стає тривалим, складним та напруженим для учасників.

Водночас неформальні методи правосуддя також можуть бути ефективними, оскільки є більш гнучкими та менш формалізованими, дозволяючи сторонам спору самостійно знаходити рішення без прямого втручання суду. Неформальне вирішення суперечок зазвичай є добровільним, відбувається поза державними установами, учасники мають більшу свободу та можуть самостійно вирішувати свої конфлікти. Такий спосіб є менш витратним і більш швидким, разом з цим сторони після вирішення конфлікту мають можливість зберегти між собою відносини.

У цьому контексті цікавим є підхід Китаю, де неформальні методи вирішення спорів інтегровані у судовий процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз особливостей застосування альтернативних способів вирішення спорів був об'єктом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити: Н.А Мазаракі, Н. Крестовську, Л. Романадзе, О.Б. Верба-Сидор, Н. Голубеву, С. Сулейманову, І. Бут, О. Полуніну, В. Ває (V. Wayne), П. Хіонг (P. Xiong), Чан (EHW Chan) та інші. Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень, особливості інтеграції медіації у судовий процес залишаються недостатньо розкритими, що підкреслює актуальність обраної теми дослідження.

Мета статті – проаналізувати судову медіацію у Китаї, визначити її особливості, переваги та недоліки, а також вивчити вплив цього виду альтернативного врегулювання спорів на правову систему та суспільство в цілому.

Виклад основного матеріалу. Незалежна та справедлива судова система є невід'ємним складником як динамічної ринкової економіки, так і стійкої соціальної стабільності. Водночас доступність правосуддя та правової допомоги, своєю чергою, слугують фундаментом для утвердження верховенства права.

Розуміння правової системи Китаю неможливе без врахування давніх правових звичаїв і традицій, що мають вікову історію, та політичного курсу, який визначає вектор розвитку країни. 1978 рік став поворотним моментом в історії Китаю. Рішення правлячої Комуністичної партії лібералізувати економіку ознаменувало початок масштабної трансформації країни. Перехід від переважно аграрної соціалістичної економіки до сучасної ринкової індустріальної та технологічної нації супроводжувався не лише стрімким економічним зростанням, але й рухом у бік верховенства права.

Завдяки реформам, розпочатим у 1978 році, Китай досяг вражаючих результатів. З 2000 року економіка країни зростала в середньому на 10% щорічно. Наразі Китай посідає 3 місце у світі за розміром ВВП, який, наприклад у 2008 році оцінювався в 4,3 трлн доларів США [1].

Звичайно, на шляху до верховенства права перед Китаєм ще стоїть багато викликів, зокрема корупція, нерівність та політична цензура – це лише деякі з проблем, які потребують вирішення. Проте на відміну від, наприклад українського суспільства, де судовий розгляд є поширеним способом вирішення спорів, традиційне китайське суспільство з обережністю ставиться до такого методу. Хоча розвиток ринкової економіки в Китаї й стимулював стрімке зростання кількості судових процесів, але більшість китайців все ж таки надають перевагу альтернативному вирішенню спорів (Alternative Dispute Resolution, ADR) замість звернення до суду. Існує декілька причин такого ставлення, але саме конфуціанська культура, яка історично не схвалювала судові процеси, відіграє ключову роль у формуванні сучасного ставлення китайців до ADR [2].

Однією з основних характеристик конфуціанського розуміння права є прагнення до уникнення судових процесів. Іншими словами, хоча судові розгляди й існували в рамках судової системи Китаю, вони сприймалися як небажане, ганебне та ненормальне явище, якого прагнули уникнути в ідеальному суспільстві.

Неприятне ставлення до судових процесів у конфуціанстві можна пояснити цінностями та етикою цієї системи. Конфуцій, який зосереджувався на важливості людських стосунків, підкреслював значення «DE» (етики, чесноти та моралі) для досягнення статусу «JUN ZI» (благородної людини). Оскільки етичні норми ширші, суворі-

ші та комплексніші, ніж правові, кваліфікований керівник (може бути: політиком, бізнес-лідером, учителем, батьком або будь-ким, хто відповідальний за інших) не може задовольнятися лише дотриманням законів. Конфуціанство вчить, що коли люди прагнуть до самовдосконалення, суспільство стає більш мирним і гармонійним. Зменшення судових процесів або їх повна відсутність розглядаються як необхідні умови для створення ідеального суспільства, яке називається «Світом спільного багатства» (DATONG SHIJIЕ) [2].

Ідеї Конфуція щодо відмови від судових процесів суттєво вплинули на китайську правову систему як на офіційному, так і на побутовому рівнях від династії Хань до пізньої династії Цін і навіть до сучасного Китаю. Проте цей вплив був неоднорідним. Протягом століть різні династії та ідеології по-різному тлумачили й застосовували конфуціанські принципи.

Наприклад, ставлення китайських селян до судових тяжб можна охарактеризувати стародавнім прислів'ям: «Унікай суду за життя, а пекла – після смерті». Однак така одержимість уникненням судових процесів викликана низкою причин, зокрема: недовіра до недосконалої судової системи, непомірні витрати на ведення справ, гніт соціального тиску та невизначеність результату [3]. Тому, у цьому контексті перевага альтернативних способів вирішення спорів є очевидною, оскільки їх застосування дозволяє зменшити навантаження на судову систему, підвищити участь громади у вирішенні спорів, сприяти доступу до правосуддя та забезпечити більш «ефективне» вирішення спорів.

Сьогодні у Китаї існує система мирного вирішення спорів, яка включає в себе «дружні» переговори, примирення та медіацію, які можуть використовуватися як до, так і під час судового процесу. Хоча є думка, що в цій країні немає різниці між примиренням і медіацією. Також варто зазначити, що в китайській мові існує лише один термін, який використовується для позначення медіації або примирення: «Тяоцзе» [4]. Водночас, аналізуючи Розпорядження про медіацію (An Ordinance to provide a regulatory framework in respect of certain aspects of the conduct of mediation and to make consequential and related amendments), можна помітити, що його розробникам не вдалося чітко визначити та розмежувати два нібито різних терміни, які використовуються в китайській мові для позначення медіації та примирення [5].

Навіть в англійській мові терміни «посередництво» та «примирення» іноді використовуються як синоніми. Коли ЮНСІТРАЛ у 2002 році уперше прийняв закон про медіацію, він отримав назву «Модельний закон про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру», в якому термін «позгоджувальна процедура» використовувався

для опису як медіації, так і примирення. Однак на момент ухвалення Сінгапурської конвенції у 2018 році ЮНСІТРАЛ перейменував цей закон на «Модельний закон про міжнародну комерційну медіацію та міжнародні мирові угоди, що є результатом медіації». Здебільшого ЮНСІТРАЛ у своїх документах використовував обидва терміни «примирення» і «медіація», оскільки в багатьох випадках вони є взаємозамінними. Проте з метою кращого відображення фактичного використання термінів і привертання більшої уваги до закону термін «примирення» було змінено на медіацію [6].

Як стверджують Цзян Хепін та Ендрю Вей-Мін Лі, старші наукові співробітники Міжнародного фонду Вайнштейна у Китаї, в країні існує п'ять типів медіації: народна (приватна), судова, адміністративна, арбітражна та галузева. Найбільш поширеними є народна, також відома як «цивільна медіація», та судова медіація.

Народна медіація здійснюється медіаторами з-поміж мешканців громади та застосовується для вирішення спорів, пов'язаних з сімейними справами, сусідськими відносинами та дрібними комерційними справами. Водночас в Китаї існує система народного посередництва, організована «Комітетами народного посередництва» (КНП). Згідно з Конституцією Китаю, приватні волонтерські організації формуються як автономні структури з метою участі у вирішенні цивільних конфліктів. Ці організації та їхні посередники можуть працювати як у селах, міських районах, так і на підприємствах. Наразі в Китаї налічується приблизно 4 мільйони народних посередників, що значно перевищує кількість суддів та адвокатів [7]. Таким чином можна стверджувати, що система народного посередництва в Китаї відіграє важливу роль у вирішенні спорів на місцевому рівні.

Судова медіація, як правило, виконується суддею перед розглядом справи у суді. У багатьох випадках перед початком судового засідання суддя має спробувати себе у ролі посередника для допомоги сторонам у вирішенні спору. Якщо сторони відмовляються від медіації або не досягають згоди, справа переходить до судового розгляду з тим самим суддею. Приблизно 30-40% судових справ у Китаї вирішуються за допомогою судової медіації [7].

Адміністративну медіацію здійснюють державні службовці, які мають компетенцію вирішувати адміністративні спори між громадянами та різними органами влади. Проводити арбітражну медіацію зазвичай в рамках комерційних чи цивільних справ також мають арбітражні установи, які спеціалізуються на вирішенні конфліктів між сторонами через арбітражні процедури. Галузеву медіацію організують професійні асоціації або групи, які спеціалізуються в конкретних галузях або секторах. Вони надають послуги посередництва для вирішення спорів у сфері торгівлі, будів-

ництва, фінансів тощо [7]. Наприклад, асоціація будівельників може організувати медіацію між підрядником і замовником у разі виникнення спору щодо будівельного проекту.

Медіація – це традиція, і вона поширена скрізь у Китаї. Проте, на перший погляд, може здатися дивним, але в Китаї дійсно до 2011 року не існувало єдиного, чітко структурованого закону про медіацію. Замість цього окремі норми, що регулюють медіацію, були розосереджені у різних законодавчих актах, таких як Цивільно-процесуальний закон та Закон про арбітраж.

На початковому етапі широкого впровадження медіації Цивільно-процесуальний закон Китайської народної республіки, який був введений в дію на пробній основі з 1 жовтня 1982 року, відіграв важливу роль. Так примиренню був присвячений окремий Розділ IX, де наголошено, що суди зобов'язані заохочувати та сприяти сторонам у вирішенні спорів шляхом медіації, перш ніж вдаватися до судового розгляду. Угоди про примирення мають ґрунтуватися на добровільності обох сторін, при цьому примус не допускається. У випадку досягнення згоди між сторонами спору укладається угода про примирення, що підписується суддею та секретарем судового засідання, а також скріплюється печаткою народного суду. Після вручення сторонам спору угоди про примирення вона набуває юридичної сили. Якщо шляхом медіації не вдається досягти згоди між сторонами спору або якщо одна зі сторін відкликає свою згоду до вручення угоди про примирення, народний суд зобов'язаний розпочати судовий розгляд даного спору і припинити подальші спроби примирення. Сторони спору мають виконувати судові рішення, ухвали, угоди про примирення та інші судові документи. За умови невиконання угоди, суд примушує сторони виконати свої зобов'язання, або інша сторона може звернутися до суду з проханням про це [8].

Однак, попри переваги застосування судової медіації, період з 1989 по 2001 рік характеризується значним зниженням рівня використання цього виду медіації в Китаї. Так у 1989 році 69% і 76% цивільних та комерційних справ відповідно вирішувалися за допомогою медіації. Проте до 2001 року ці показники впали до 36,7% та 30,1% відповідно [1].

У 1991 році було прийнято Цивільно-процесуальний закон Китаю, яким визначено судову медіацію офіційним способом вирішення цивільних справ. З цього моменту суди зобов'язали розглядати цивільні справи шляхом медіації, якщо це можливо. При цьому суддя мав бути посередником, який допомагає сторонам спору дійти згоди. Відповідно до закону медіація здійснюється на добровільній основі та з ретельним з'ясуванням обставин спору і правомірності позицій сторін.

Водночас з метою уникнення зайвої бюрократизації ст. 90 цього закону визначено випадки, коли оформлення угоди про медіацію народним судом не є обов'язковим, навіть якщо сторони спору дійшли згоди. Зокрема це стосується шлюбнорозлучних справ, справ про усиновлення та інших справ, коли рішення, прийняті під час медіації, можуть набувати чинності негайно, без необхідності оформлення угоди про примирення, та ті, для яких не потрібно скласти таку угоду [9].

Варто зазначити, що судді у Китаї мають значні внутрішньоособисті мотиви для стимулювання сторін до врегулювання спорів шляхом медіації, оскільки їхня заробітна платня прямопропорційно залежить від своєчасного вирішення справи. Разом з цим можуть застосовуватися і дисциплінарні санкції, якщо суддями не досягнуто цільових показників ефективності, включаючи кількість закритих справ та результативність медіації [10]. Тому судді у Китаї вкрай зацікавлені в тому, щоб якомога більше справ успішно вирішувалося шляхом медіації.

Отже, можна зробити висновок, що у порівнянні з позасудовою медіацією, яка сприяє самовизначенню сторін та їх самостійному розв'язанню суперечки, судова медіація у Китаї характеризується дещо більш оціночним та директивним підходом до її учасників. Дійсно, поєднання ролей судді та медіатора в китайській судовій системі наділяє останнього активною позицією. На відміну від медіаторів позасудової медіації, які в основному виступають у ролі нейтральних фасилітаторів, судді-медіатори у Китаї беруть на себе більш директивну роль, керуючи дискусією та пропонуючи сторонам можливі рішення розв'язання спору.

Ще однією особливістю судової медіації в Китаї, обумовленою поєднанням ролей медіатора і судді першої інстанції, на той час було не дотримання принципу конфіденційності. Так, якщо медіація не призвела до примирення сторін, то у подальшому судовому розгляді справи суддя міг використовувати інформацію, отриману під час медіаційного процесу. Хоча існували певні заходи щодо захисту конфіденційності, проте можна стверджувати, що ця особливість залишалася суттєвим недоліком китайської судової медіації.

Водночас у китайському суспільстві, де колективні інтереси домінують над індивідуальними, конфіденційність сторін не завжди є пріоритетом. Відповідно до ст. 87 Цивільно-процесуального закону Китаю суд може запросити до участі у медіації третіх осіб, чиїх інтересів стосується спір, без згоди сторін спору [9]. Тому в контексті китайської судової медіації закриті кокуси слугували не лише засобом для заохочення відвертості та конфіденційного обговорення складних питань, але й простором для емоційного розвантаження сторін спору без ризику втрати репутації.

Зважаючи на певні недоліки судової медіації, у 2007 році Верховний народний суд Китаю зробив важливий крок для посилення її ролі у країні, видавши Висновок щодо подальшого підвищення позитивної ролі медіації (в судовому процесі) у побудові соціалізму та гармонійного суспільства (далі – Висновок). Цей документ мав на меті заохотити більш широке використання медіації, підвищити компетентність суддів, залучити медіаційні організації та інших учасників до участі у судових процесах, а також популяризувати медіацію як альтернативний спосіб вирішення спорів шляхом покращення її ефективності та забезпечення добровільності й законності [11].

Відповідно ст. 4 Висновку підкреслює пріоритетність медіації як альтернативного способу вирішення спорів у судовій системі Китаю, одночасно наголошуючи на необхідності її активного використання у судочинстві. Лише у випадках, коли спір не підходить для медіації або неможливо досягти примирення сторін, суд має негайно розпочати судовий розгляд та винести рішення. Водночас Висновок рекомендує судам активно вдосконалювати стандарти та процеси медіації, зокрема, забезпечуючи щорічне навчання суддів у цій галузі та включаючи результативність медіації у критерії оцінки їхньої роботи [11].

Згідно з Висновком, у випадку спрощених справ першої інстанції судову медіацію рекомендується розпочати протягом 10 днів після реєстрації справи. У звичайних справах цей процес має бути започаткований протягом 20 днів з моменту реєстрації. Для забезпечення належної кількості медіаторів протягом цих строків, суддям дозволено залучати до медіації депутатів Верховної Ради, членів Комуністичної партії, адвокатів та професійних медіаторів. Одночасно у цьому документі наголошується на дотриманні трьох ключових принципів судової медіації, зокрема: вона має бути добровільною для обох сторін, відповідати вимогам чинного законодавства і не суперечити суспільним інтересам, а також забезпечувати конфіденційність сторін та інформації, розкритої під час медіації. Разом з цим Висновком передбачено впровадження системи перевірки судом угод, укладених за результатами медіації. Після успішного завершення медіації та підписання угоди про примирення, суд проводить її обов'язкову перевірку, щоб переконатися: чи відповідає вона чинному законодавству та, чи не суперечить суспільним інтересам. Якщо всі умови виконані, суд затверджує угоду і включає її до судового реєстру. Завдяки такій перевірці угоди про примирення стають офіційними судовими документами [11].

Загалом, можна стверджувати, що перетворення угоди про примирення на судовий наказ є важливим кроком розвитку судової медіації.

Отже, активна підтримка судової медіації урядом Китаю призвела до значного зростання кількості цивільних справ, вирішених на рівні судів першої інстанції. Згідно з офіційною статистикою Верховного народного суду відсоток цивільних справ, вирішених за допомогою судової медіації, збільшився з 38,9% у 2008 році до 62% у 2009 році, а у 2010 році він становив 65,3% [12].

Заслуговує уваги й Третій п'ятирічний план реформування народних судів Китаю (2009-2013), який визначив пріоритетні напрямки розвитку системи вирішення спорів, зокрема: диверсифікація механізмів (медіація, арбітраж), зміцнення зв'язку між досудовим та судовим посередництвом, покращення координації між різними механізмами врегулювання конфліктів та вдосконалення процесів вирішення суперечок, які включають як судові, так і позасудові методи.

Відповідно до вищезазначеного Верховний народний суд Китаю видав документ під назвою «Надання пріоритету медіації та поєднання медіації з судовим процесом». Згідно з цим документом, суди повинні здійснювати контроль за діяльністю позасудових медіаторів, водночас надаючи їм повну підтримку. Для того, щоб медіаційна угода набула юридичної сили в судах Китаю, рекомендовано сторонам спору надавати угоду про примирення для її затвердження народному суду. Суд має право перевірити угоду для встановлення відповідності її таким критеріям: добровільність, законність, вплив на інтереси третіх осіб, визначеність та етичність. Якщо суд встановлює, що угода про примирення не відповідає справжнім намірам сторін, передбачає конфлікт інтересів з боку медіатора або є результатом істотно несправедливої медіації, суд може відмовити у визнанні її дійсності [13].

Водночас з метою уникнення упередженості та забезпечення конфіденційності судової медіації вищезгаданим документом визначено, що суддя, який брав участь у медіації, не може одночасно бути суддею першої інстанції у тій самій справі, за винятком випадків, коли сторони спори самостійно на це погодилися. Разом з цим процедура медіації може бути публічною також лише за згодою сторін спору [13].

Висновки. Отже, підсумовуючи розгляд особливостей, переваг та недоліків судової медіації у Китаї, можна стверджувати, що у цій країні система медіації пройшла довгий шлях, еволюціонуючи під впливом історичних, культурних, соціальних і економічних чинників. Сьогодні медіація у Китаї набуває нового значення як важливий інструмент для забезпечення доступного правосуддя та соціальної стабільності. Зумовлено це прагненням створити більш гнучку, доступну та ефективну систему правосуддя, яка могла б зменшити навантаження на суди та сприяти швидкому і справедливому вирішенню спорів.

Водночас зростаюча популярність медіації у Китаї свідчить про зміну балансу між формальними та неформальними способами вирішення спорів. Хоча система цивільного судочинства Китаю функціонує в рамках політичних обмежень, встановлених Комуністичною партією, але, все ж таки, для розвитку і забезпечення соціальної рівності та закріплення принципу верховенства права, Комуністична партія Китаю внесла зміни в Конституцію та активно підсилює роль судової системи в суспільстві.

Застосування судової медіації в Китаї сьогодні стає все більш популярним завдяки своїм численним перевагам. Вона є швидшою, дешевшою та дозволяє сторонам спору здійснювати контроль за досягненням позитивного результату, ніж традиційний судовий розгляд. Разом з цим важливою перевагою судової медіації є те, що угода про примирення, досягнута під час медіації, має таку ж юридичну силу, як і рішення суду. Загалом, можна стверджувати, що судова медіація є ефективним інструментом альтернативного вирішення спорів, який може покращити роботу правової системи та сприяти розвитку більш справедливого і гармонійного суспільства.

Література

- Waye V, Xiong P. The Relationship Between Mediation and Judicial Proceedings in China. *Asian Journal of Comparative Law*. 2011. Volume 6. Issue 1, Article 2. DOI: 10.2202/1932-0205.1312
- Dispute Resolution Process in China: Institute of Law Chinese Academy of Social Science Beijing. Japan. March 2002. URL: <https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Als/pdf/15.pdf>
- Chan EHW. Amicable dispute resolution in the People's Republic of China and its implications for foreign-related construction disputes. *Construction Management and Economics*. 1997. Volume 15. Issue 6. P. 539–548. DOI: 10.1080/014461997372746
- Commercial Mediation And Conciliation In China: Prospect Law. URL: <https://prospectlaw.co.uk/news/article/commercial-mediation-and-conciliation-in-china/>
- An Ordinance to provide a regulatory framework in respect of certain aspects of the conduct of mediation and to make consequential and related amendments. URL: <https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap620>
- UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018: United Nations Commission On International Trade Law. URL: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/modellaw/commercial_conciliation
- From the Traditional to the Modern: Mediation in China: The Weinstein International Foundation. URL: <https://weinsteininternational.org/mediation-in-china/>
- CIVIL PROCEDURE LAW OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA: Laws of the People's Republic of China. URL: <http://www.asianlii.org/cn/legis/cen/laws/cplotproc436/>
- China: Civil Procedure Law: UNHCR. URL: <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1991/en/15008>
- Carl F. Minzner. Judicial Disciplinary Systems for Incorrectly Decided Cases: The Imperial Chinese Heritage Lives On, 39 N.M.L. Rev. 63 (2009). URL: https://ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship/5
- Several Opinions of the Supreme People's Court on Further Displaying the Positive Roles of Litigation Mediation in the Building of a Socialist Harmonious Society: Chinalawinfo Com. URL: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=5930&lib=law>
- Judicial mediation in mainland China explained: Herbert Smith Freehills. URL: <https://hsfnotes.com/adr/2012/07/30/judicial-mediation-in-mainland-china-explained/>
- Notice of the Supreme People's Court on Issuing Several Opinions on Further Implementing the Work Principle of "Giving Priority to Mediation and Combining Mediation with Judgment": Chinalawinfo Com. URL: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?lib=law&id=8397>